

รายงานการศึกษาดูงาน
(Educational Trip Report)

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑๐
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อมูลทั่วไปสาธารณรัฐตุรเคีย

สาธารณรัฐตุรเคีย เดิมใช้ชื่อว่า “สาธารณรัฐตุรกี” แต่เพิ่งมีการเปลี่ยนชื่อเป็นสาธารณรัฐตุรเคียเมื่อเดือน ธันวาคม ๒๕๖๔ เพราะชื่อใหม่จะเป็นตัวแทนที่แสดงออกถึงวัฒนธรรม อารยธรรม และค่านิยมของประเทศเป็นอย่างดีที่สุด อีกทั้งเป็นการหลีกเลี่ยงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับไก่งวง (turkey) เพราะชื่อเดิมสาธารณรัฐตุรกี ในภาษาอังกฤษใช้ว่า “Turkey” ซึ่งสะกดด้วยตัวอักษรเหมือนกับไก่งวง

๑. ข้อมูลทั่วไป

แผนที่ประเทศตุรเคีย

ที่ตั้ง ส่วนหนึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปยุโรป (ร้อยละ ๓) อีกส่วนหนึ่งอยู่ในเอเชียตะวันตก ทิศเหนือติดทะเลดำ ทิศตะวันออกติดประเทศจอร์เจียและประเทศอาร์เมเนีย ทิศใต้ติดประเทศอิรัก ประเทศซีเรีย และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทิศตะวันตกเฉียงเหนือจดประเทศบัลแกเรียและประเทศกรีซ

พื้นที่ ๗๘๓,๕๖๒ ตารางกิโลเมตร (รวมทะเลสาบและเกาะ)

ภูมิอากาศ อากาศร้อนในภูมิภาคทะเลดำ อากาศแบบภาคพื้นทวีปในพื้นที่ตอนในและ แบบเมดิเตอร์เรเนียนตามชายฝั่งทะเลภาคใต้

ประชากร ๘๔.๓๔ ล้านคน (ปี ๒๕๖๓)

ภาษา ภาษาเตอร์กิช (ภาษาราชการ) ภาษาเคิร์ด ภาษาอาราบิก

ศาสนา ร้อยละ ๙๙ นับถือศาสนาอิสลาม ที่เหลือเป็นคริสเตียนและยิว

เมืองหลวง กรุงอังการา (Ankara)

สกุลเงิน เทอร์กิชลีร่า

วันชาติ ๒๙ ตุลาคม

๒. การเมืองการปกครอง

สาธารณรัฐตุรเคียปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐตุรเคีย (The Constitution of the Republic of Türkiye ปี ๑๙๘๒ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นกฎหมายพื้นฐานของประเทศ (fundamental law) รัฐธรรมนูญได้กำหนดโครงสร้างการปกครองประเทศ กำหนดหลักเกณฑ์การใช้อำนาจควบคุมเกี่ยวกับการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้นมีการประกาศใช้เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ค.ศ.๑๙๘๒ ซึ่งเป็นการประกาศใช้แทนที่รัฐธรรมนูญฉบับปี ๑๙๖๑ โดยรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีการแก้ไขถึง ๑๙ ครั้งโดยผ่านกระบวนการออกเสียงแสดงประชามติ

ฝ่ายนิติบัญญัติของสาธารณรัฐตุรเคีย คือ รัฐสภา มีสภาแห่งชาติ (Grand National Assembly) มีสมาชิก ๖๐๐ คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี ซึ่งมีการแก้ไขปรับปรุงล่าสุดเพื่อให้สอดคล้องกับวาระการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดี ทั้งนี้ การเลือกตั้งทั่วไปเพื่อเลือกสมาชิกสภาแห่งชาติพร้อมกับเลือกประธานาธิบดี จะจัดขึ้นใน พ.ศ.๒๕๖๖ ทั้งนี้ มีพรรคการเมืองที่สำคัญ ได้แก่ พรรค Justice and Development (AK) พรรค Nationalist Movement Party (MHP) แนวชาตินิยม พรรค Republican People's Party (CHP) พรรค İYİ Party Felicity Party และพรรค Peoples' Democratic Party (HDP)

ฝ่ายบริหารของสาธารณรัฐตุรเคียมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ โดยใช้ระบบประธานาธิบดีซึ่งประธานาธิบดีได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี แต่มีการจำกัดวาระการดำรงตำแหน่งไม่ให้เกินสองสมัยติดต่อกัน มีนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ

ฝ่ายตุลาการสาธารณสุขรัฐตุรเคียได้รับหลักประกันความเป็นอิสระภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งทำให้ฝ่ายตุลาการเป็นอิสระจากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการประกอบไปด้วย ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลรัฐธรรมนูญ

๓. เศรษฐกิจการค้า

สาธารณสุขรัฐตุรเคียในด้านเศรษฐกิจนั้นมีการผสมผสานระหว่างภาคอุตสาหกรรมและการค้าสมัยใหม่คู่กับภาคการเกษตรแบบดั้งเดิม โดยในภาคเกษตรดั้งเดิมนั้นมีอัตราการจ้างงานอยู่ที่ร้อยละ ๓๕ ของการจ้างงานทั้งหมดของประเทศ ภาคเอกชนของสาธารณสุขรัฐตุรเคียมีความเข้มแข็ง แต่รัฐยังคงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินธุรกิจบางอย่างที่มีความสำคัญต่อประเทศ เช่น ธนาคาร การสื่อสาร การผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยี่ เป็นต้น เหล่านี้รัฐต่างเป็นผู้ควบคุมดำเนินการอย่างใกล้ชิด

ในปัจจุบันสาธารณสุขรัฐตุรเคียอยู่ในระหว่างการดำเนินนโยบายในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้กิจการที่ทำโดยภาครัฐ เปลี่ยนมือให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ อนึ่ง อุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดของสาธารณสุขรัฐตุรเคีย คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งมีการจ้างงานมากถึง ๑ ใน ๓ ของการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด อีกทั้งยังมีการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศมากที่สุดต่อปี^๑

สินค้านำเข้าที่สำคัญของสาธารณสุขรัฐตุรเคีย คือ เชื้อเพลิงจำพวกน้ำมันและน้ำมันดิบ เครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้ายานยนต์และชิ้นส่วนเหล็ก พลาสติกและผลิตภัณฑ์ อัญมณีและเครื่องประดับ

ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของสาธารณสุขรัฐตุรเคีย ได้แก่ เยอรมันนี อิตาลี สหรัฐอเมริกา รัสเซีย ฝรั่งเศส อังกฤษ จีน และสเปน

^๑ สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ นครอิสตันบูล สาธารณรัฐตุรกี, “อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของตุรกี : โอกาสของสินค้าจากประเทศไทย” online at <https://www.ryt9.com/s/expd/1200988> (สืบค้น ณ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๕)

๔. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐตุรเคีย

ประเทศไทยและสาธารณรัฐตุรเคียมีความสัมพันธ์กันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สืบย้อนไปได้ถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา โดยประเทศไทยได้มีการส่งไม้ไปขายที่สาธารณรัฐตุรเคียเป็นจำนวนมาก อนึ่ง มีเหรียญตราสมัยรัชกาลที่ ๓ จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์พระราชวัง Topkapi ณ นครอิสตันบูล ด้วย

ความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐตุรเคียเริ่มต้นในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระเจ้าอัยน็องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ (พระอิสริยยศในขณะนั้น) ได้เสด็จเยือนยุโรป และราชอาณาจักรออตโตมัน เพื่อเจริญสัมพันธไมตรี ประเทศไทยและสาธารณรัฐตุรเคียสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๐๑ ความสัมพันธ์ดำเนินไปอย่างราบรื่น

สาธารณรัฐตุรเคียได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทยใน พ.ศ.๒๕๐๒ และประเทศไทยได้เปิดสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอังการา และสถานกงสุลกิตติมศักดิ์ ณ นครอิสตันบูล ใน พ.ศ.๒๕๑๐ และต่อมาได้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ นครอิสตันบูลใน พ.ศ. ๒๕๓๘

ประเทศไทยและสาธารณรัฐตุรเคียได้มีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนไทย-ตุรเคีย โดยการจัดตั้งสภาธุรกิจไทย-ตุรเคีย และสภาธุรกิจตุรเคีย-ไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔ และสมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างของประเทศไทยและสาธารณรัฐตุรเคียได้ลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการก่อสร้างระหว่างกัน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔ ภาคเอกชนจากสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ได้เดินทางเยือนตุรกี และสภาธุรกิจตุรเคีย - ไทย ได้นำคณะนักธุรกิจตุรกีเดินทางเยือนไทยอยู่บ่อยครั้ง

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

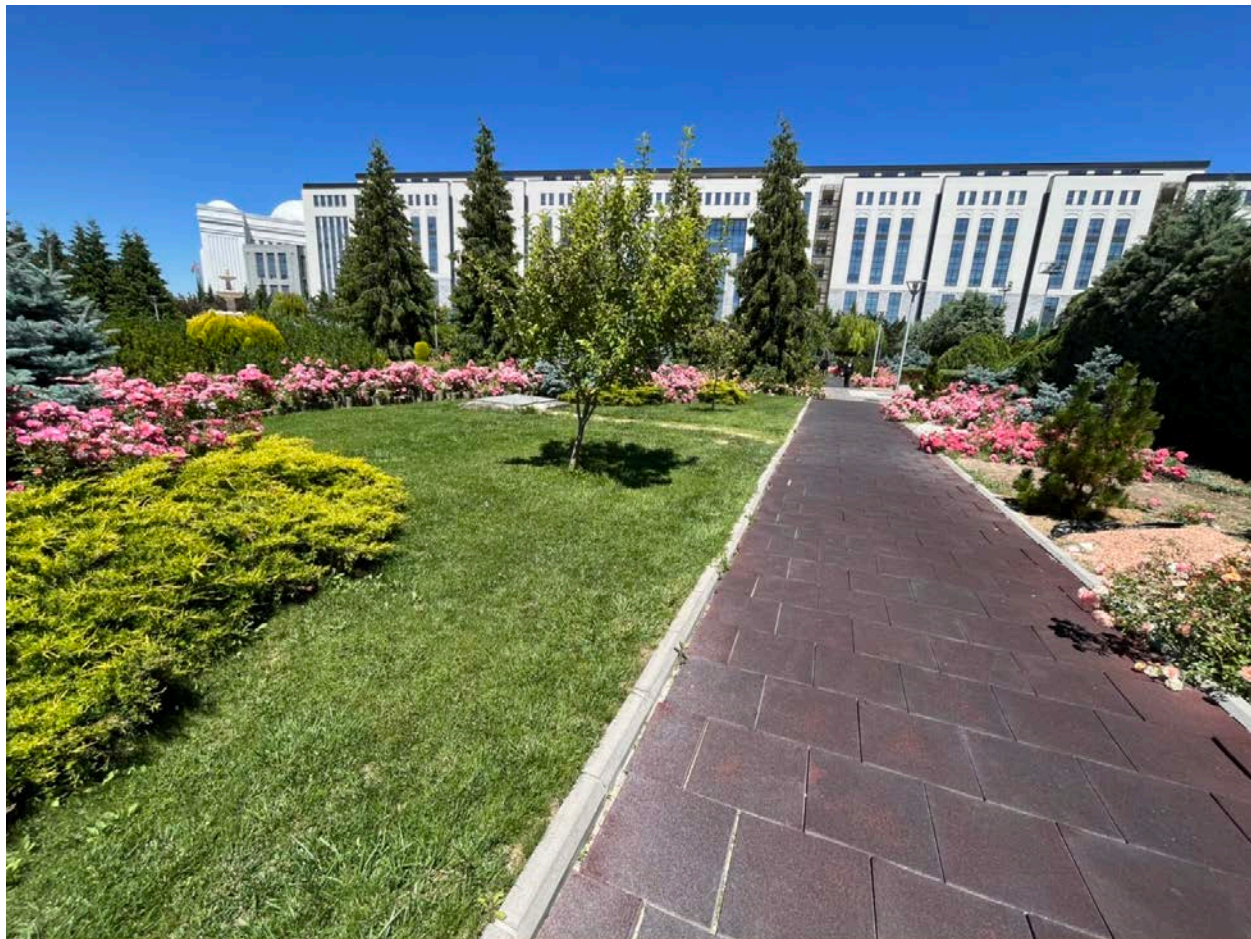
ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่หลักในการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (Constitutional Review) ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหาของบรรดากฎหมายที่ออกมาจากสภาแห่งชาติ (Grand National Assembly) และคำสั่งทางบริหารที่ออกมาจากประธานาธิบดี

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียฉบับปัจจุบัน ส่วนที่ ๔ มาตรา ๒ ได้มีการกำหนดให้มีศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่หลักในการวินิจฉัยประเด็นปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย (Statues) ที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติและคำสั่งทางบริหารที่ออกมาจากประธานาธิบดี (Presidential executive orders) โดยศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยเมื่อมีการหยิบยกประเด็นข้างต้น โดยประธานาธิบดี สมาชิกสภา ผู้พิพากษา หรือคู่ความในคดี โดยศาลรัฐธรรมนูญสามารถตรวจสอบได้ทั้งก่อนและหลังจากที่มีการประกาศใช้กฎหมาย แต่อย่างไรก็ตาม กรณีที่จะมีการตรวจสอบกฎหมายที่ประกาศใช้ไปแล้วต้องมีการดำเนินการภายใน ๒ เดือนแรกนับแต่วันที่มีการประกาศใช้

อาคารที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไทยพบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐตุรเคีย

๑. ประวัติความเป็นมาของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียถือกำเนิดขึ้นครั้งแรกตามกฎหมายพื้นฐาน (รัฐธรรมนูญ) ของออตมัน (Ottoman Basic Law) ที่ตราขึ้นใน ค.ศ.๑๘๗๖ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียในยุคแรก ๆ ไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย ฉบับ ค.ศ.๑๙๒๑ หรือฉบับ ค.ศ.๑๙๒๔ ต่างก็ไม่ได้มีบทบาทยุติกลไกในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจ เพราะตามข้อเท็จจริงแล้วรัฐธรรมนูญตามรูปแบบกลไกในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของยุโรปเพิ่งถือกำเนิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย ฉบับ ค.ศ.๑๙๖๑ ได้มีบทบัญญัติให้มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียขึ้นเพื่อให้เป็นศาลที่มีหน้าที่และอำนาจหลักในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียได้มีการเปิดทำการเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ.๒๐๑๐ ซึ่งในเวลานั้นมีเพียงไม่กี่ประเทศในยุโรป (ออสเตรีย เยอรมนี และอิตาลี) ที่มีกลไกการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

ระบบการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่ถือกำเนิดในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย ฉบับ ค.ศ.๑๙๖๑ ได้มีความต่อเนื่องมาในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย ฉบับ ค.ศ.๑๙๘๒ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่มีผลใช้บังคับอยู่ โดยมีการแก้ไขปรับปรุงระบบการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย ฉบับ ค.ศ.๑๙๖๑ เพียงเล็กน้อย

ใน ค.ศ.๒๐๑๐ มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย ฉบับ ค.ศ.๑๙๘๒ ได้มีการนำระบบที่ให้บุคคลสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้มาใช้ หรือรู้จักกันทั่วไปว่า “การร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ” (Constitutional Complaint) จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ องค์คณะ และโครงสร้างศาลรัฐธรรมนูญก็ได้มีการปรับเปลี่ยนไปด้วย ทั้งนี้ ส่งผลที่สำคัญให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้มากขึ้น

นอกจากนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียล่าสุดใน ค.ศ.๒๐๑๗ ที่มีการให้อำนาจประธานาธิบดีออกกฎเกณฑ์ที่มีผลเป็นการทั่วไป (Presidential Decrees) จึงมีการขยายอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียให้ครอบคลุมไปถึงการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎเกณฑ์ที่ออกโดยประธานาธิบดีดังกล่าวด้วย

ศึกษาดูงานประวัติความเป็นมาของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

๒. องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจะมีการเลือกประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่ง และรองประธานศาลรัฐธรรมนูญอีกสองคน จากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี โดยวิธีการลงคะแนนลับจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอาจได้รับเลือกให้เข้ามาดำรงตำแหน่งอีกครั้งได้เมื่อครบวาระ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ไม่มีการจำกัดวาระการดำรงตำแหน่ง (Term Limit)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้แทนของศาล เป็นผู้กำหนดวาระการประชุมเต็มคณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งศาล (Plenary) และเป็นประธานในการประชุมดังกล่าว ตลอดจนเป็นผู้ดูแลงานธุรการ อนุมัติระเบียบของศาล ดูแลการใช้จ่ายให้เป็นไปตามงบประมาณที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับ อนึ่ง ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้จัดองค์คณะของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดการกระจายภาระงานระหว่างส่วนต่าง ๆ อย่างสมดุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียประกอบไปด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน ๑๕ คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๑๒ ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว แต่ทั้งนี้หากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใดอายุ ๖๕ ปี ต้องพ้นจากตำแหน่ง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีที่มาที่หลากหลาย ทั้งผู้พิพากษา ผู้ตรวจสอบบัญชี อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้ว่าราชการจังหวัด ทนายความ เอกอัครราชทูต ผู้แถลงคดีของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมาจากสถาบันที่แตกต่างกันและสาขาต่าง ๆ ทางสังคมและการเมืองที่แตกต่างกัน องค์ประกอบของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเช่นนี้แสดงถึงประสบการณ์ที่หลากหลายตามภูมิหลังและอาชีพที่แตกต่างกัน

ผู้ช่วยศาลรัฐธรรมนูญ (Rapporteur-judge)^๒

ผู้ช่วยศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่จัดทำรายงานคดีและร่างคำวินิจฉัย ผู้ช่วยศาลรัฐธรรมนูญนี้ได้รับการคัดเลือกมาจากผู้พิพากษาและอัยการที่มีประสบการณ์อย่างน้อย ๕ ปี ผู้ตรวจสอบบัญชีของศาล และนักวิชาการด้านกฎหมาย เศรษฐกิจ หรือรัฐศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก

ผู้ช่วยศาลรัฐธรรมนูญนี้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยไม่มีความเกี่ยวข้องกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ประธานศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นผู้มอบหมายสำนวนให้ผู้ช่วยศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ช่วยศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นผู้นำเสนอในการประชุมเต็มองค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือการประชุมขององค์คณะย่อยของศาลรัฐธรรมนูญ

อนึ่ง ผู้ช่วยศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นผู้จัดทำความเห็นเบื้องต้นในคดีที่รับผิดชอบเพื่อเสนอองค์คณะพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งองค์คณะไม่จำเป็นต้องผูกพันตามความเห็นเบื้องต้นนี้ นอกจากนี้ เมื่อองค์คณะมีคำวินิจฉัยอย่างไร ผู้ช่วยศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามความเห็นขององค์คณะดังกล่าวด้วย

๓. การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาพิพากษาคดีในรูปแบบองค์เต็มองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน (Plenary) องค์คณะย่อย (Section) และคณะกรรมการ (Commission)

องค์คณะแบบเต็มองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (Plenary) จะประกอบไปด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน โดยมีประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นประธานที่ประชุม

องค์คณะย่อย (Section) ของศาลรัฐธรรมนูญจะมีอยู่ ๒ องค์คณะ โดยแต่ละองค์คณะจะมีรองประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นประธาน แต่ละองค์คณะจะประกอบไปด้วย ๓ คณะกรรมการ โดยแต่ละคณะกรรมการจะประกอบไปด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๒ คน

องค์คณะแบบเต็มองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (Plenary) จะเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับพรรคการเมือง การดำเนินการเพิกถอนหรือคัดค้าน และคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นศาลอาญาสูงสุด (Supreme Criminal Tribunal) ในขณะที่องค์คณะย่อย (Section) พิจารณาเรื่องการรับคำร้องของบุคคลที่ยื่นมา ส่วนคณะกรรมการ (Commission) จะพิจารณาตัดสินในเรื่องคำร้องที่รับเข้ามาที่มีการยื่นของบุคคล

^๒ ในศาลปกครองไทยมีตุลาการผู้แถลงคดีที่อาจแปลมาจาก Rapporteur-judge ซึ่งตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองไทยนั้นเป็น “ตุลาการศาลปกครอง” แต่ในกรณีของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย Rapporteur-judge นั้นไม่ได้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และไม่ได้เป็นผู้ช่วยที่ขึ้นต่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แต่ขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ จึงแปลเป็นภาษาไทยว่า “ผู้ช่วยศาลรัฐธรรมนูญ” แทน

การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องในคดี ยกเว้นในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นศาลอาญาสูงสุด แต่อย่างไรก็ตาม ศาลรัฐธรรมนูญก็อาจดำเนินการให้มีการนั่งพิจารณาคดีได้สำหรับการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ

อนึ่ง เมื่อเห็นว่ามีความจำเป็น ศาลรัฐธรรมนูญอาจเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับคดีมาให้ความเห็นด้วยวาจาต่อศาลได้

สำหรับคดีที่เกี่ยวข้องกับการยุบพรรคการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญต้องรับฟังคำแก้ต่างของหัวหน้าพรรคการเมือง หรือผู้รับมอบฉันทะจากหัวหน้าพรรคการเมืองภายหลังจากที่ศาลได้รับฟังหัวหน้าอัยการศาลสูงสุดแล้ว (the Chief Public Prosecutor of Court of Cassation)

๔. องค์คณะในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

องค์คณะแบบเต็มองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (Plenary)

องค์คณะแบบเต็มองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาคดีที่ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของกฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติตราขึ้นหรือคำสั่งที่เป็น การกำหนดกฎเกณฑ์ของประธานาธิบดี

(๒) พิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่ของประธานาธิบดี ประธานสภา แห่งชาติ รัฐมนตรี ประธานศาลสูง ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้ บัญชาการทหารเรือ

(๓) พิจารณาคดีเกี่ยวกับการยุบพรรคการเมือง

(๔) พิจารณาคดีเกี่ยวกับการตรวจสอบการเงินของพรรคการเมือง

(๕) พิจารณาคดีเกี่ยวกับคำร้องของบุคคลที่ส่งต่อมาจากองค์คณะย่อย

(๖) พิจารณาคดีที่ตรวจสอบการตัดสินใจของสภาแห่งชาติที่เพิกถอนความคุ้มกันของสมาชิกสภา หรือการ ตัดสินให้สมาชิกสภาพ้นสมาชิกภาพ

(๗) เลือกประธานศาลรัฐธรรมนูญจากบรรดาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

องค์คณะย่อย (Section)

หน้าที่หลักขององค์คณะย่อย คือ ตรวจสอบและวินิจฉัยคำร้องที่บุคคลยื่นต่อศาล หรือที่รู้จักกันในนาม “การร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ”

คณะกรรมการ (Commission)

คณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการวินิจฉัยเกี่ยวกับการรับคำร้องของบุคคลที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๕. เขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

ศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่องค์กรที่จะหยิบยกเรื่องราวขึ้นมาวินิจฉัยชี้ขาดได้เอง แต่จำเป็นต้องมีการยื่นเรื่องร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียได้กำหนดบุคคลและหน่วยงานที่จะมีสิทธิยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้ โดยกรณีที่จะสามารถยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยช่องทางวิธีการดังต่อไปนี้

- (๑) การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายทั้งก่อนและหลังการประกาศใช้กฎหมาย
- (๒) การร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ (Constitutional Complaint)
- (๓) การยุบพรรคการเมือง
- (๔) การเงินของพรรคการเมือง
- (๕) พิจารณาคดีอาญาความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

๖. ผลทางกฎหมายของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

กฎหมายที่ตราโดยฝ่ายนิติบัญญัติ กฎเกณฑ์ที่ออกโดยประธานาธิบดี รวมทั้งบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ให้มีผลตั้งแต่วันที่ประกาศคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในราชกิจจานุเบกษาอย่างเป็นทางการ

หากศาลเห็นว่าจำเป็น ศาลอาจมีคำวินิจฉัยให้เลื่อนวันมีผลใช้บังคับของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญออกไปเป็น ๑ ปี ตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย มาตรา ๑๕๓ ทั้งนี้ คำวินิจฉัยที่เป็นการเพิกถอนนั้นจะไม่มีผลย้อนหลัง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญถือเป็นที่สุด แต่กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นศาลอาญาสูงสุดอาจมีการพิจารณาใหม่เมื่อมีการร้องขอ

ไม่มีกฎหมายใดที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง บุคคล และองค์กรต่าง ๆ

กรณีการยื่นคำร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญของบุคคล ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยว่าสิทธิพื้นฐานของผู้ร้องถูกละเมิดหรือไม่ ถ้ามีการละเมิด ศาลก็จะวินิจฉัยว่าจะต้องมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อแก้ไขการละเมิดดังกล่าว และผลที่จะตามมา

ในกรณีที่การละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานนั้นเกิดจากคำพิพากษาของศาล ศาลรัฐธรรมนูญจะส่งเรื่องไปยังศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขออุทธรณ์ฟื้นฟูสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ แต่หากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าไม่อาจใช้การไต่สวนใหม่ ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีคำวินิจฉัยคำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่ผู้ร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญหรืออาจให้ผู้ร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญยื่นคำฟ้องต่อศาลชั้นต้นที่มีอำนาจเรียกคำสั่งใหม่ทดแทนจากความเสียหายหรือความทรามานที่ได้รับ

๗. ความร่วมมือระหว่างประเทศของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียเป็นองค์กรด้านความยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียจึงมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียเป็นหนึ่งในสมาชิกกลุ่มแรก ๆ ของทั้ง “การประชุมศาลรัฐธรรมนูญแห่งยุโรป” (Conference of the European Constitutional Court) และ “สมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย” (Association of Asian Constitutional Court and Equivalent Institutions (AACC))

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียยังเป็นหนึ่งในสมาชิกผู้ก่อตั้งการประชุมโลกว่าด้วยความยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นองค์กรหลักสำหรับองค์กรด้านความยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญทั้งหมดจากทั่วโลก

นอกจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคียยังเป็นผู้ริเริ่มการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญครั้งแรกของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา/สภาและองค์กรเทียบเท่าของรัฐสมาชิกขององค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ซึ่งจัดประชุมเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. ๒๐๑๘ ที่เมืองอิสตันบูล

การรับฟังการบรรยายในหัวข้อศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรเคีย

